Raadsvoorstel

Datum 4 november 2025

Onderwerp Visie op de ‘Singel van Zwolle’

Portefeuillehouder Gerdien Rots

Samenvatting
De visie laat zien hoe de Singel uitgroeit tot een verbindende groene ader in de stad, die de omliggende wijken samenbrengt en uitnodigt tot verblijven, ontmoeten en bewegen. De Singel is de drager van stedelijke ontwikkeling in Zwolle en de roep om ruimte in en om het Stadshart is groot. De herinrichting van de Singel heeft een positieve bijdrage aan het versnellen van de woningbouwontwikkeling. Tegelijkertijd investeren we in een aantrekkelijke, veilige, groene en gezonde Singel, zowel overdag als ‘s nachts. In de visie wordt de Singel neergezet als een samenhangend, natuur- en waterrijk stadslandschap dat ruimte biedt voor klimaatadaptatie, mobiliteit, cultuur, recreatie en stedelijke groei. De visie is opgebouwd rond het principe van het *Rondje Singel* en de vijf entreegebieden. Het is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en experts. De visie op de Singel is een integraal toekomstbeeld; met deze visie wordt op korte termijn een eerste uitvoering mogelijk gemaakt en op lange termijn aan een samenhangend beeld gewerkt waardoor eenheid ontstaat in relatie tot de verschillende raakvlakprojecten en gebiedsontwikkelingen.

De uitvoering van de visie wordt gefaseerd opgepakt. De fasering is integraal afgewogen op basis van urgentie, samenhang en beschikbare middelen. Voor de eerste fase is financiële dekking. De projecten in deze fase zijn geprioriteerd op het toevoegen van verblijfskwaliteit ten behoeve van de woningbouwopgave, klimaat en waterveiligheid en het faciliteren van de mobiliteitsopgave. Voor fase 2 en 3 is aanvullende financiering nodig. De fasering hiervoor is indicatief en dynamisch en wordt na afronding van fase 1 opnieuw geprioriteerd. Vooruitlopend op de vaststelling van de visie is al gestart met de planuitwerking van de Burgemeester van Roijensingel (collegebesluit), vanwege de noodzakelijke aansluiting op de Kop van Assendorp. Voor fase 1 worden reeds beschikbare middelen voor Groot Wezenland (zuid), vanwege uitvoeringsbeperkingen, ingezet voor andere urgente deelprojecten, zoals Groot Wezenland noord en de vervanging van het Kerkbrugje. Deze herverdeling maakt een realistische start mogelijk en behoudt de samenhang binnen de visie. De overige deelprojecten worden pas na vaststelling van de visie verder voorbereid.

Financiële gevolgen

Betreft doel	612 Nieuwe ruimtelijke initiatieven op niveau van projecten en initiatieven
Begroting wijzigen	Nee
Budgetnummer	54001109

Bijlagen

1. Visie ‘Singel van Zwolle'
2. Faseringskaart
3. Onderzoeken
    a. Mobiliteitsonderzoek - Singel van Zwolle

   b. Water en klimaatonderzoek - Singel van Zwolle
   c. Bestedings- en verplaatsingsonderzoek - Singel van Zwolle
4. Participatiejournaal

Openbaarheid

☒ Openbaar
☐ Geheim

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. De visie *'Singel van Zwolle'* vast te stellen als een inspirerend en richtinggevend kader dat uitnodigt tot een kwalitatieve en toekomstgerichte ontwikkeling van de Singel.

2a. Kennis te nemen van de voorgestelde fasering van deelprojecten, zoals opgenomen in de faseringskaart.

2b. Kennis te nemen van het feit dat:
- de fasering indicatief en dynamisch is want afhankelijk van meerdere factoren, waaronder raakvlakken met andere gebiedsontwikkelingen en de bereikbaarheid van de stad;
- de uitvoering van de visie voor fase 1 mogelijk is en verschillende deelprojecten reeds gestart zijn; en uitvoering van fases 2 en 3 afhankelijk is van beschikbare middelen. Besluitvorming hierover volgt zodra er (meer) zicht is op mogelijke dekking.

3. De reeds beschikbaar gestelde middelen voor project Groot Wezenland vanwege faseringsaspecten in te zetten voor andere delen van de Singel.
4. Kennis te nemen van de overige bijlagen bij de visie, waaronder de onderliggende onderzoeken en het participatiejournaal, als onderbouwing.

Datum 4 november 2025

Inleiding
Zwolle groeit en staat voor grote ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. De visie op de Singel is een integraal toekomstbeeld en geeft inhoud aan de wijze waarop door de Singel een ruimtelijke verbinding gelegd wordt tussen de gebieden aan weerszijden van de Singel met een hoge verblijfskwaliteit. Dit is nodig omdat de stad groeit, de druk op de openbare ruimte wordt groter. We bouwen extra woningen in het Stadshart, zijn met meer mensen en het verkeer wordt drukker. Maar tegelijkertijd is er ook de roep om rust, ruimte en verkoeling. De Singel is belangrijke schakel in het mobiliteitssysteem, het landschap en de identiteit van Zwolle. Een plek waar letterlijk en figuurlijk alles samen komt: het water, ecologische verbindingen, cultuurlocaties en bedrijvigheid. Het is de plek van onze waterkering, en tegelijkertijd de plek waar nu en in de toekomst Zwollenaren recreëren, sporten en verblijven.

De Singel is niet alleen een ruimtelijke structuur, maar ook een robuust en veerkrachtig systeem dat water, bodem en stad met elkaar verbindt. Als onderdeel van het regionale watersysteem en de Stadsrivier speelt de Singel een sleutelrol in klimaatadaptatie, waterveiligheid en biodiversiteit. Ook vertelt de Singel het verhaal van Zwolle: van verdedigingsstructuur tot groene verbinder tussen stad en landschap. De herinrichting speelt in op urgente opgaven zoals klimaatverandering, biodiversiteit, mobiliteit en sociale veiligheid. De Singel wordt een plek waar historie, water en natuur samenkomen, met ruimte voor ontmoeting, rust en reuring. Elk deelgebied heeft een eigen karakter en vraagt om een specifieke aanpak:

- Zuidelijke Singel: statig en verbonden met het station, met monumentale parkgroenstructuren en villa’s.
- Noordelijke Singel: industrieel erfgoed in de luwte van de stad, met ruimte voor cultuur, bedrijvigheid en vergroening.
- Oostelijke Singel: het stroomgebied van de Aa, met verbindingen naar Park de Wezenlanden en een ecologische hoofdgroenstructuur.
- Noordwestelijke Singel: historisch handelsgebied aan het Zwarte Water, met kansen voor toegankelijke oevers en recreatie.
- Zuidwestelijke Singel: de voormalige Willemsvaart, met potentie voor herstel van de waterverbinding en vergroening van het kademilieu.

In januari 2024 is ingestemd met de Startnotitie Singel van Zwolle. Vervolgens is uw raad eind 2024 via een raadsbrief geïnformeerd over de voortgang en inhoud op de visie op de Singel over het Bouwstenenrapport, het Tussenrapport Mobiliteit en het participatiejournaal (tussenversie fase 2a).
De visie op de Singel van Zwolle geeft invulling aan de opdracht vanuit deze Startnotitie. Daarbij geeft het ook meteen meer duiding aan de vijf ontwikkelprincipes vanuit het Ontwikkelprogramma Stadshart:

1. De gezonde, groene en water robuuste deltastad
2. De duurzame en circulaire stad
3. De ondernemende en creatieve stad
4. De stad met de menselijke maat
5. De bereikbare stad

Deze principes zijn uitgewerkt voor de Singel en geven daarmee meer in detail aan wat er binnen de Singel moet gebeuren op deze thema’s.

Datum 4 november 2025

Kader
De visie ‘De Singel van Zwolle’ is ingebed in meerdere beleidsdocumenten en strategische programma’s van de gemeente Zwolle. De belangrijkste kaders zijn:

- Omgevingsvisie ‘Ons Zwolle van Morgen 2030’
- Ruimtelijk Toekomst Perspectief 2040
- Ontwikkelprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’
- Uitvoeringsprogramma ‘Ons Stadshart van Morgen’
- Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle
- Startnotitie Singel van Zwolle (2024)
- Groen en recreatiebeleid (2025)

Beoogd effect
De visie ‘Singel van Zwolle’ biedt een gedragen en richtinggevend toekomstbeeld voor de ontwikkeling van de Singel van Zwolle. Het doel is om de Singel te transformeren tot een samenhangend, groenblauw stadslandschap dat:

- De leefkwaliteit van Zwolle versterkt, door ruimte te bieden voor rust, recreatie, ontmoeting en beweging;
- De weerbaarheid tegen klimaatverandering vergroot, door in te zetten op waterberging, hittestressreductie en biodiversiteit;
- De identiteit van Zwolle versterkt, door het erfgoed en de historische gelaagdheid van de Singel zichtbaar en beleefbaar te maken.
- De bereikbaarheid en mobiliteit verbetert, door het realiseren van een veilige, toegankelijke en aantrekkelijke wandel- en fietsstructuur en tegelijkertijd de bereikbaarheid van de binnenstad voor gemotoriseerd verkeer te handhaven;
- De culturele en economische ontwikkeling stimuleert, door ruimte te bieden aan kunst, horeca, evenementen en ondernemerschap;

Argumenten
1.1. *De ontwikkeling van de Singel geeft uitvoering aan de doelen uit de Omgevingsvisie, het Ontwikkelprogramma Stadshart en de bijbehorende Uitvoeringsagenda.*
De centrale ambitie van de Omgevingsvisie is dat Zwolle haar ruimtelijke, cultuurhistorische en landschappelijke kwaliteiten behoudt en versterkt. Het Ontwikkelprogramma Stadshart en de bijbehorende Uitvoeringsagenda zijn uitwerkingen van de Omgevingsvisie en richten zich op het realiseren van een toekomstbestendig Stadshart. De Singel is hierin als belangrijkste opgave opgenomen. De visie op de Singel geeft uitwerking aan alle ontwikkelprincipes en is als focusgebied de belangrijkste drager voor het programma Stadshart. Met de transformatie van de Singel maken we de stad aangenamer, aantrekkelijker, robuuster, gezonder en veiliger.

1.2. *De Singel is een sleutelgebied voor de toekomst van Zwolle en het Stadshart; in de Singel komen bijna alle stedelijke opgaven integraal samen.*
Het ontwikkelprogramma Stadshart zet in op binnenstedelijke groei. De Singel maakt in belangrijke mate de groei van Zwolle en de ambitie om het Stadshart van de toekomst te realiseren mogelijk. De Singel vormt de overgang tussen de historische binnenstad en de

omliggende wijken. Het gebied is essentieel voor het verbinden van mobiliteit, klimaatadaptatie, cultuur, recreatie en stedelijke ontwikkeling. De visie biedt een integrale benadering waarin deze functies samenkomen en elkaar versterken. De Singel draagt bij aan verblijfskwaliteit, woonkwaliteit voor bestaande en nieuwe bewoners en waterveiligheid van de hele binnenstad. Het stadse en regionale watersysteem komen samen in het water dat door de Singel stroomt, wat de Singel een belangrijke plek maakt voor waterbeheersing en het klimaatbestendig maken van Zwolle als deltastad en -regio. De Singel is onderdeel van de Stadsrivier, zoals omschreven in het Ruimtelijk Toekomst Perspectief ‘Ons Zwolle van Overmorgen’. In de Singel is ook fysieke ruimte nodig voor voorzieningen die bijdragen aan de energietransitie. De Singel wordt de groene motor van de binnenstad. Vanuit het STOMP-principe (Stappen, Trappen, OV, Mobility as a service, Privé-voertuigen) geven we ruimte aan voetgangers en fietsers.

1.3. *De herinrichting van de Singel is randvoorwaardelijk voor het bouwen van nieuwe woningen.*
In en rondom het Stadshart worden de komende jaren circa 3.000 woningen toegevoegd. De Singel draagt sterk bij aan de woonkwaliteit van bestaande en toekomstige bewoners. De Singel brengt letterlijk lucht en ruimte naar het Stadshart en draagt daarmee bij aan het buitengeluk van Zwollenaren. De leefbaarheid van de stad wordt vergroot met ruimte voor voetgangers en fietsers, voor cultuur en recreatie.

1.4. *Met de herinrichting van de Singel sluiten we aan bij de Netwerkaanpak Mobiliteit.*
We maken de keuze om meer ruimte voor voetgangers en fietsers te creëren, passend bij het STOMP-principe. We realiseren een Singel waar je veilig, comfortabel en prettig kunt bewegen. Een voetgangers- en fietsvriendelijk gebied, waar mobiliteit en verblijf hand in hand gaan. Tegelijkertijd blijft de Singel goed bereikbaar voor bestemmingsverkeer. Dit sluit aan op de Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle.

1.5. *Een visie is noodzakelijk voor samenhang en sturing.*
De Singel kent een grote ruimtelijke en functionele diversiteit. Met de visie bewaken we de samenhang tussen de verschillende projecten en gebieden en spelen we bewust in op de kansen en ontwikkelingen die op ons afkomen. De visie biedt een kader waarmee deelprojecten in samenhang kunnen worden ontwikkeld, afgestemd op andere gebiedsontwikkelingen en beleidsdoelen.

1.6. *Door samen verder te werken aan de uitvoering van de visie, krijgt de Singel meer maatschappelijke waarde.*
Samenwerking met inwoners, ondernemers, organisaties en andere overheden is essentieel voor het laten slagen van de doelen uit de visie. De visie moet een uitnodigend kader zijn voor partijen, inwoners en (professionele) organisaties om mee te doen. Meer veiligheid, leefbaarheid en reuring in de Singel kan alleen door met elkaar samen op te trekken. Ook bijvoorbeeld samenwerking met andere overheden, zoals het Waterschap, is van groot belang om de doelen van de Singel, het Stadshart en de gehele stad en regio, te behalen.

2.1 *Om de stad bereikbaar en leefbaar te houden, moeten keuzes worden gemaakt in fasering.*
In één keer alles uitvoeren is onrealistisch. We werken in een bestaande omgeving en de stad moet leefbaar en bereikbaar blijven ten tijde van de uitvoering van projecten. Daarom moet er rekening worden gehouden met de uitvoeringsplanning van raakvlakprojecten binnen en buiten het Stadshart. Dit is ook de reden waarom er gekozen is voor een andere fasering dan in het Uitvoeringsprogramma Stadshart in eerste instantie was geschetst. De uitvoering van het deelproject Groot Wezenland zuid bijvoorbeeld is gezien de realisatie van de mobiliteitshub in Weezenlanden-Noord en bereikbaarheid van de Rechtbank eerst nog niet mogelijk.

2.2 *De (gekozen) fasering maakt uitvoering realistisch en flexibel.*
De uitvoering van de visie is opgeknipt in drie fasen. Fase 1 sluit aan op lopende projecten, zijn daarmee het meest logisch om mee te starten en zijn bovendien financieel gedekt. Voor fase 2 en 3 is aanvullende dekking nodig (zie ook kopje financiën). Door deze gefaseerde aanpak ontstaat ruimte om mee te bewegen met toekomstige ontwikkelingen en binnen de budgettaire mogelijkheden. Na fase 1 wordt de uitvoering van de projecten in fase 2 en 3 opnieuw afgewogen op basis van urgentie, samenhang en financiële middelen.

2.3 *Een toekomstbeeld voor het geheel is nodig om samenhang te behouden.*
We hebben een bewuste keuze gemaakt om een visie voor de gehele Singel van Zwolle te maken, wetende dat financiering ook in verschillende fases gevonden moet worden. De samenhang van het geheel is namelijk essentieel en ongeacht wanneer uitvoering van (deelprojecten uit) fase 2 en 3 exact plaats gaat vinden, geeft deze visie invulling aan het toekomstbeeld van de Singel.

2.4 *De visie maakt het mogelijk en kansrijker om externe financiering aan te vragen.*
Door de visie nu vast te stellen, ontstaat de mogelijkheid om gericht(er) in te schrijven op subsidies en bijdragen van derden (zoals de provincie, het rijk, het waterschap). Met een vastgestelde visie is uitvoering van de (deel)projecten aannemelijker en daarmee is over het algemeen de kans op het verkrijgen van bijdragen groter.

3.1 *De aanpassing in fasering is zowel wenselijk als noodzakelijk.*
Bij het vaststellen van de Uitvoeringsagenda was er vanuit gegaan om na de Diezerkade en Burgemeester van Roijensingel, Groot Wezenland uit te voeren. Dit is nu niet mogelijk gezien de realisatie van de mobiliteitshub in Weezenlanden-Noord en bereikbaarheid van de Rechtbank. Dit betekent dat het (deel)project Groot Wezenland binnen de Visie op de Singel van Zwolle in fase 2 is opgenomen. De middelen die hiermee vrijvallen, willen we inzetten voor het begeleiden van de verdere uitvoering van de visie, onder andere ten behoeve van het *Rondje Singel* en het vervangen van het Kerkbrugje. Vanuit beheersoogpunt moet het brugdek van het Kerkbrugje binnenkort vervangen worden en is er een mechanische vervangingsopgave. Daarom is het nu een noodzakelijke koppelkans om werkzaamheden aan de Driehoek / Groot Wezenland en een verbreding van de brug hierin mee te nemen. Voor de uitvoering van het project Groot Wezenland (zuid) geldt dat hier op een later moment opnieuw dekking voor moet worden gevonden.

4.1 *De visie is tot stand gekomen met de stad en sluit aan bij wensen van betrokkenen.*
Ten behoeve van de visie is een uitgebreid participatietraject doorlopen, waarin inwoners,

ondernemers, bezoekers en experts zijn betrokken. De visie weerspiegelt hun wensen en zorgen en biedt ruimte voor verdere betrokkenheid bij de uitwerking van deelprojecten. Daarmee is de visie niet alleen beleidsmatig, maar ook maatschappelijk verankerd.

4.2 *De onderzoeken op het gebied van water, mobiliteit en economie zijn opgenomen in de visie.* De drie externe onderzoeken, naast de interne analyses die zijn gedaan, hebben geleid tot een stevige onderbouwing van de inhoudelijke keuzes die worden gemaakt in de visie. De onderzoeken zijn daarnaast richtinggevend geweest in andere projecten. Zo is het mobiliteitsonderzoek van Sweco volledig opgenomen in de Netwerkaanpak Mobiliteit Zwolle. Ook het economisch onderzoek is een waardevolle basis gebleken voor de uitwerking van de Adaptieve Ontwikkelstrategie mobiliteitshubs (AOS) in het Stadshart.

Alternatieve mogelijkheden

Bij het opstellen van de visie zijn verschillende alternatieven verkend.

1. Een mogelijkheid is om de Singel per deelgebied projectmatig aan te pakken, zonder overkoepelende visie. Dit zou echter leiden tot versnippering en verlies van samenhang, op onder andere thema's als mobiliteit, water, klimaatadaptatie en cultuurhistorie. Deze thema's vragen bij uitstek een totaalvisie op een groter schaalniveau.
   Ook is overwogen om de visie pas op te stellen nadat volledige financiële dekking beschikbaar was. Gezien de urgentie van lopende gebiedsontwikkelingen en de kansen op externe financiering is gekozen voor een gefaseerde aanpak met een flexibel kader. Hiermee ontstaat ruimte om deelprojecten op te pakken zodra middelen beschikbaar komen, zonder de integraliteit uit het oog te verliezen.
2. Om meteen grote impact, verandering en kwaliteitsslagen te slaan, zou het enkel vanuit het perspectief van de Singel bezien, wenselijk zijn om te starten met andere deelprojecten dan op dit moment in de Faseringskaart (bijlage 3) aangegeven staan. De realiteit van het werken in een bestaande stedelijke omgeving, leidt ertoe dat dit niet altijd mogelijk is. Dit kan verschillende redenen hebben, waaronder de bereikbaarheid van de stad bij werkzaamheden op meerdere locaties tegelijkertijd of het hebben van een alternatief bij het opheffen van parkeerplaatsen. Zo zouden we idealiter gezien bijvoorbeeld willen starten bij de Schuttevaerkade als één van de eerste projecten in de uitvoeringsplanning. De versteende omgeving aldaar biedt direct kansen voor vergroening, recreatie, ondernemerschap en vele andere doelen uit de visie. De werkelijkheid is echter dat de parkeerplaatsen op deze locatie nog niet opgeheven kunnen worden, pas nadat er voldoende parkeercapaciteit gerealiseerd is op parkeerlocaties elders. Daarom is de uitvoering van dit deelproject in de tweede fase geprojecteerd.

Maatschappelijk draagvlak & participatie

De visie 'De Singel van Zwolle' is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en andere belanghebbenden. Het participatieproces is uitgevoerd volgens de Zwolse Hanza!-aanpak en bestond uit drie fasen: het ophalen van dromen en ideeën (fase 2a), het toetsen van de conceptvisie (fase 2b) en het afronden van het visiedocument met een laatste feedbackronde (fase 3).

In totaal zijn meer dan 350 Zwollenaren en bezoekers betrokken geweest via:

- Pop-up Singel-momenten op evenementen zoals de Halve Marathon, City Swim en Blauwvingerdagen;
- Inloopbijeenkomsten en Stadshartcafés;
- Online participatie;
- Meedenkgroep met vertegenwoordigers van o.a. de Milieuraad, Fietsersbond, Hengelsportvereniging, Vrienden van de Stadskern en ondernemers.

De participatie leverde een rijk palet aan ideeën op, waaronder wensen voor vergroening, autoluwe zones, betere wandel- en fietsroutes, meer recreatie aan en op het water, culturele voorzieningen en aandacht voor ecologie en waterkwaliteit. Tegelijkertijd kwamen ook zorgen naar voren over bereikbaarheid, parkeerdruk, veiligheid en het behoud van rust. Meer informatie over de participatie is te vinden in het participatiejournaal.

De participatie heeft geleid tot een breed gedragen visie, waarin de wensen en zorgen van Zwollenaren herkenbaar zijn verwerkt. Niet alle ideeën konden worden overgenomen, maar in de visie is te lezen welke afwegingen zijn gemaakt. De visie vormt daarmee een stevig fundament voor verdere uitwerking in deelprojecten, waarin opnieuw ruimte is voor participatie.

Communicatie
Voor de visievorming van de Singel van Zwolle is een communicatieplan opgesteld in april 2024. Dit plan vormde de basis voor de communicatieaanpak tijdens de verkennings- en visiefase. De inzet was gericht op het informeren, enthousiasmeren en activeren van inwoners, ondernemers, bezoekers en andere belanghebbenden.

Na vaststelling van de visie wordt de communicatie voortgezet met als doel om bewoners en stakeholders te informeren over de inhoud van de visie, de fasering van de uitvoering en de vervolgstappen. Daarbij wordt ook ingezet op het behouden van betrokkenheid bij de uitwerking van deelprojecten. Rondom publicatie van het besluit geldt de volgende communicatieaanpak:

- Persbericht naar lokale/regionale media en op zwolle.nl
- Samenvatting van de visie op projectpagina van de Singel + link naar volledige digitale visie
- Video over de Singel
- Berichten via social media
- E-mail naar geïnteresseerden en online participanten
- Informeren van de meedenkgroep en overige stakeholders

Financiën
De visie op de Singel van Zwolle is een richtinggevend document. Dit document bestaat uit een aantal fases. De eerste fase is financieel gedekt en toegekend aan de Singel. Dit zijn de projecten waar we op dit moment al aan werken, of op korte termijn mee starten.

Omdat er nog geen volledige financiële dekking is voor de gehele uitvoering van de Singel, zijn er keuzes gemaakt binnen de huidige beschikbare middelen voor uitvoering van de eerste (deel)projecten. De eerste fase is financieel volledig gedekt, hoewel deze op onderdelen beperkt afwijkt van de projecten waarvoor de middelen in eerste instantie beschikbaar zijn gesteld via de Uitvoeringsagenda Stadshart (zie ook argument 3.1). Vanuit urgentie en raakvlakken is een fasering

met vereiste projecten bepaald waar de nog resterende vrijgegeven middelen binnen het budget Singel aan gewijd moeten worden. De projecten in deze eerste fase zijn een vereiste om nu snel op te pakken.

Bij de verdere uitwerking van de startnotitie tot visie is gebleken dat er ten opzichte van de Uitvoeringsagenda Stadshart een andere fasering zowel wenselijk als noodzakelijk is. Daarnaast omvat de visie op de Singel, zowel in ruimtelijke als in programmatische scope, meer projecten dan oorspronkelijk in de Uitvoeringsagenda is opgenomen. Om het gewenste resultaat van de visie te kunnen realiseren, zijn meer aanpassingen nodig en die zijn een onderdeel van de aangegeven fase 2 en 3 in de faseringskaart. De tweede en derde fase zijn niet gedekt. Uitvoering van deze twee fases is daarmee afhankelijk van aanvullende, eventueel externe, financiële middelen. Prioritering van projecten is gedaan op basis van 3 belangrijkste criteria, bijdrage aan de woningbouwopgave, klimaat en waterveiligheid en tot slot de mobiliteitstransitie.
Projecten in de tweede fase zijn op dit moment wenselijk om zo snel mogelijk, of bij start van de raakvlakprojecten op te pakken. Deze projecten zijn op dit moment geen vereiste. T.a.v. de projecten in de tweede fase geldt dat deze op den duur wel meer prioriteit zouden kunnen krijgen. Dit is afhankelijk van besluiten die in de toekomst nog genomen worden. Zo zien we bijvoorbeeld dat het deelproject, de Hofvlietbrug, noodzakelijk is voor de looproute vanuit de toekomstige mobiliteitshub Roelenkwatier. Echter over de mobiliteitshub en het Ruimtelijk Ontwikkelplan Roelenkwartier is nog geen formeel besluit genomen. De Hofvlietbrug wordt prioritair naar aanleiding van deze nog te nemen besluiten en kan dan vooruitlopend op de herinrichting van de Pannenkoekendijk als deelproject worden opgepakt. Zodoende is de Hofvlietbrug in fase 2a opgenomen. Besluitvorming over de financiering van de Hofvlietbrug wordt op een logisch moment bij de besluitvorming over het Roelenkwartier meegenomen.

Fase 1
Voor de eerste fase is dekking beschikbaar. Deze fase bevat projecten die urgent zijn vanwege verkeersveiligheid, koppeling aan mobiliteitshubs of (water)veiligheid. Dekking voor de projecten is geborgd vanuit vrijgegeven middelen op de SIA lijst binnen het project Singel van Zwolle, en aanvullende middelen vanuit raakvlakprojecten of beheeropgaven. Een deel van deze projecten is al gestart. Zoals bij argument 3.1 aangegeven, is hierbij gebruik gemaakt van middelen die in eerste instantie vrijgegeven waren voor de uitvoering van Groot Wezenland (zuid). Er vindt een verschuiving plaats in inzet van deze middelen. Dekking van het (deel)project Groot Wezenland (zuid) is daarmee niet meer gegarandeerd, wat inhoudt dat in een vervolgfase naar dekking moet worden gezocht.

Voorbeelden van projecten in fase 1 zijn: Diezerkade, Burgemeester van Roijensingel, Groot Wezenland noord, de ‘Driehoek’ en de vervanging van het Kerkbrugje. Daarnaast zijn er kosten voor de instandhouding van het projectteam Singel, kleinschalige aanpassingen aan het Rondje Singel en een doelmatige inzet voor placemaking. Het totaal aan kosten voor deze fase wordt geraamd op 10,4 miljoen. Dit wordt gedekt vanuit de beschikbaar gestelde middelen van de Singel (8 miljoen resterend beschikbaar, na aftrek van reeds besteedde en gereserveerde bedragen voor uitgevoerde of in uitvoering zijnde projecten), een bijdrage voor gezamenlijke uitvoering met het project Wezenlanden Noord (openbare ruimte Contramal) vanwege overlap van ruimtelijke scope (ongeveer 2 miljoen) en de geraamde beheersopgave voor het Kerkbrugje (1 miljoen). Op basis van de raming en beschikbare middelen wordt verwacht 0,6 miljoen voor fase 2a te kunnen inzetten.

Fase 2a en 2b
De tweede fase bevat projecten die op middellange termijn gepland zijn. Projecten in de tweede fase zijn bijvoorbeeld het Singelpark Noorderkwartier, Groot Wezenland zuid, Hofvlietbrug en Schuttevaerkade. Voor sommige van deze projecten is het nodig om op korte termijn of binnen enkele jaren al te starten met de planvorming (fase 2a), bijvoorbeeld vanwege lange verwachte doorlooptijden. Dat kan zijn omdat er planologische wijzigingen nodig zijn en daarmee de doorlooptijden fors zijn, of omdat er veel complexiteit in een project zit, vele raakvlakken en veel participatie. Voor fase 2b geldt dat deze op iets langere termijn plaats zullen vinden. Na afronding van fase 1 wordt de prioritering in uitvoering van deze projecten opnieuw voorgelegd op basis van urgentie, samenhang en financiële middelen.

De totale kosten voor fase 2a zijn geraamd op ongeveer 9,5 miljoen. Hierin zijn de kosten voor het Singelpark Noorderkwartier niet opgenomen. De raad heeft bij de vaststelling van het ROP Noorderkwartier een bedrag van 5,3 miljoen voor het Singelpark Noorderkwartier beschikbaar gesteld. Voor fase 2b is aanvullend nog bijna 11 miljoen benodigd. Bij het rijk is een subsidieaanvraag gedaan voor deze gehele tweede fase, op moment van schrijven is nog niet duidelijk of dit toegekend wordt. Meer duidelijkheid hierover wordt medio november verwacht. Indien dit niet het geval is, moet er naar andere aanvullende financieringsbronnen worden gekeken. De Singel staat nog voor 11 miljoen op de SIA C-lijst. Deze aanvraag zal nader afgewogen worden binnen de beschikbare vrije investeringsruimte SIA.

Fase 3 – nog niet gedekt
De derde fase betreft lange termijnprojecten, zoals een eventuele toekomstige locatieontwikkeling langs de Zeven Alleetjes en de herinrichting van de Pannenkoekendijk. Deze projecten zijn nog niet geraamd en kennen daarom op dit moment geen dekking. Gezien de lange doorlooptijd (start voorbereiding pas na 2034) is dit acceptabel. De visie biedt ruimte om deze projecten af te wegen in toekomstige investeringsprogramma's of subsidieaanvragen.

Flexibele fasering en subsidiegericht werken
De visie is nadrukkelijk zo ingericht dat deelprojecten flexibel kunnen worden opgepakt zodra financiering beschikbaar komt. Dit maakt het mogelijk om in te spelen op kansen voor externe financiering, zoals:

- Provinciale subsidies;
- Rijksbijdragen.

De visie wordt daarom ook voorgelegd ter vaststelling, zodat deze als onderbouwing kan dienen bij subsidieaanvragen en externe financieringsverzoeken. Indien beoogde subsidies, zoals vanuit het rijk en provinciale regelingen, geen doorgang vinden, wordt actief gezocht naar alternatieve financieringsmogelijkheden. Ook wordt verkend of cofinanciering mogelijk is via bijdragen van betrokken partners. De fasering is in ieder geval nog dusdanig flexibel om in te spelen op financiële mogelijkheden, alsook andere opgaven die spelen, bijvoorbeeld op het gebied van mobiliteit, klimaatadaptatie of toekomstige gebiedsontwikkelingen.

Risico's
De visie 'Singel van Zwolle' is ambitieus en breed gedragen, maar kent ook risico's en aandachtspunten die van invloed kunnen zijn op de uitvoerbaarheid, het draagvlak en de financiële haalbaarheid. Hieronder worden de belangrijkste risico's benoemd, inclusief beheersmaatregelen:

1. Financiële onzekerheid
   Niet alle deelprojecten zijn op dit moment financieel gedekt. Voor fase 2 en 3 is aanvullende financiering nodig. Er bestaat een risico dat projecten vertragen of niet kunnen worden uitgevoerd als externe middelen uitblijven.
   Beheersmaatregel:
   De visie is zo ingericht dat deelprojecten flexibel kunnen worden opgepakt zodra financiering beschikbaar komt. Door de visie nu vast te stellen, ontstaat de mogelijkheid om tijdig in te schrijven op subsidies en bijdragen van derden.

2. Verwachtingsmanagement richting de stad
   De visie is tot stand gekomen met brede participatie. Daarmee zijn mogelijk verwachtingen geschept over de uitvoering en inhoud van de visie op de Singel van Zwolle. Tegelijkertijd is niet alles direct uitvoerbaar of betaalbaar. Dit kan leiden tot teleurstelling of verlies van vertrouwen als verwachtingen niet goed worden gemanaged.
   Beheersmaatregel:
   Heldere communicatie over de fasering, afhankelijkheden en financiële randvoorwaarden. Bij elk deelproject wordt opnieuw participatie georganiseerd, waarbij transparant wordt gecommuniceerd over wat wel en niet mogelijk is.

3. Spanning tussen leefkwaliteit en bereikbaarheid
   Er is brede steun voor een autoluwe Singel, maar ook zorgen over bereikbaarheid, parkeerdruk en toegankelijkheid voor minder mobiele doelgroepen. Dit spanningsveld kan leiden tot weerstand bij uitwerking van deelprojecten.
   Beheersmaatregel:
   Bij de uitwerking van projecten wordt gezocht naar een zorgvuldige balans tussen leefkwaliteit en bereikbaarheid. Mobiliteitshubs, OV-verbindingen en maatwerkoplossingen (zoals shuttlediensten) worden hierin meegenomen.

4. Afhankelijkheden met andere projecten
   De uitvoering van deelprojecten is in veel gevallen afhankelijk van andere gebiedsontwikkelingen, zoals mobiliteitshubs, infrastructuurprojecten of woningbouw. Dit kan leiden tot vertraging of herprioritering.
   Beheersmaatregel:
   De fasering is afgestemd op deze raakvlakken. Het regieteam bewaakt de samenhang en planning en stuurt bij waar nodig.

5. Beperkte uitvoeringscapaciteit
   De gemeentelijke organisatie staat onder druk en daarnaast is er schaarste in de markt. Er is een risico dat onvoldoende capaciteit beschikbaar is om de visie tijdig en kwalitatief goed uit te voeren.
   Beheersmaatregel:
   De inzet van een regieteam en kwaliteitsteam zorgt voor centrale coördinatie. Bij de uitwerking van deelprojecten wordt tijdig gekeken naar benodigde capaciteit en inzet van externe expertise.

6. Verschuiving inzet financiële middelen
   Doordat we de middelen die gereserveerd waren voor het (deel)project Groot Wezenland (zuid) gebruiken om andere onderdelen van de Singel uit te voeren, is er geen krediet meer beschikbaar voor de uitvoering van Groot Wezenland (zuid) in een volgende fase. Hiervoor moeten aanvullende middelen worden gezocht.
   Beheersmaatregel:
   Door dit project bovenaan de prioritering voor fase 2 van de uitvoering van de Singel te zetten en tijdig te zoeken naar (externe) aanvullende financiering, houden we grip op de uitvoering van dit deelproject.

Vervolg
Met de vaststelling van de visie ‘De Singel van Zwolle’ wordt een belangrijke stap gezet in de ruimtelijke ontwikkeling van de Singel. De visie vormt het richtinggevend en uitnodigend kader voor de verdere uitwerking van deelprojecten en dient als basis voor subsidieaanvragen en externe financieringsverzoeken.

De uitvoering van de visie vindt gefaseerd plaats. Vooruitlopend op de vaststelling van de visie is reeds gestart met de planuitwerking van de Burgemeester van Roijensingel. Dit project is separaat goedgekeurd door het college vanwege de urgentie om aan te sluiten op de eerder gerealiseerde herinrichting van de Kop van Assendorp. De overige deelprojecten worden pas na vaststelling van de visie verder voorbereid. Voor elk van deze projecten wordt een afzonderlijk besluitvormingsproces doorlopen, inclusief financiële onderbouwing en participatieaanpak.

De regie op de uitvoering ligt bij het projectteam Singel, dat zorg draagt voor de samenhang, afstemming met andere gebiedsontwikkelingen en de borging van kwaliteit. Een kwaliteitsteam adviseert over de landschappelijke en stedenbouwkundige inpassing. Per deelproject wordt een participatieplan opgesteld, waarbij bewoners, ondernemers en andere belanghebbenden opnieuw worden betrokken.

Openbaarheid
Dit voorstel is openbaar.

Burgemeester en wethouders van Zwolle,

burgemeester, Peter Snijders

secretaris, Dick Emmer